

Riigikogu juhatus
riigikogu@riigikogu.ee

Teie 05.05.2025 nr 7-1.2/25-00846-
2, 2-3/15-315/
Meie 23.05.2025 nr 5.2-2/1224-2

**Vastus Riigikogu liikme Aleksandr Tšaplõgini
kirjalikule küsimusele (KK 315)**

Eestis ei ole seadusest tulenevat üldist kohustust teenindada patsiente nende emakeeles. Tervishoiutöötajale kehtib üksnes eesti keele tundmise nõue. Samas kehtivad mitmed olulised põhimõtted ja nõuded, mis on seotud patsiendiga suhtlemise ning teavitamisega:

1. Eesti keel kui ametlik keel

Vastavalt keeleseadusele ja tervishoiuteenuste korraldamise seadusele peab tervishoiuteenuse osutamine toimuma eesti keeles. Kehtiva õigusruumi tähenduses seda, et meditsiinitöötajatel peab olema piisav eesti keele oskus, et nad saaksid oma tööülesandeid Eestis pädevalt täita.

2. Patsiendi õigused ja arusaamine ravist

Patsiendi õigused on sätestatud eelkõige võlaõigusseaduses. Tervishoiuteenuse osutaja kohustus on nimetatud seadusest tulenevalt informeeritud nõusoleku saamiseks teavitada patsienti tema tervislikust seisundist, läbivaatuse tulemustest, võimalikest diagnoosidest ja nende kulust, pakutava tervishoiuteenuse olemusest, eesmärgist, kaasnevatest riskidest ja võimalikest tagajärgedest, samuti muudest võimalikest või vajalikest teenustest. Patsiendi soovil tuleb see teave esitada kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis. Seega, kui patsient ei valda eesti keelt piisavalt, tuleb leida sobiv viis info arusaadavaks edastamiseks — see võib tähendada suhtlemist patsiendile arusaadavas keeles, sh vajadusel tõlgi kaasamist või tehniliste lahenduste kasutamist tõlkimiseks.

3. Praktiline korraldus

Paljudes tervishoiuasutustes kasutatakse praktikas abikeelena vene keelt, kui patsiendi eesti keele oskus on ebapiisav. Kuigi tõlketeenuse pakkumine ei ole raviasutuste otsene seadusjärgne kohustus, leitakse praktikas enamasti lahendused, et patsiendi informeerimine ja informeeritud nõusoleku küsimused lahendada. Erinevates asutustes on tõlketeenuse sisuline korraldus varieeruv ning vajadusel kaasatakse patsiendi pereliikmeid või tõlke asutuse sisemiste ressursside alusel (nt keelt valdav kolleeg), seda eriti välismaalaste või Ukraina sõjapõgenike puhul, aga samuti viipekeele vajadusel. Tõlgi kaasamise saab plaanilistel juhtudel korraldada ka patsient ise asutusse tulles ja oma keeleoskusest teadlik olles. Tänapäeval on olemas tehnilised lahendused, mis aitavad suhelda erinevas keeles.

Ka õiguskantsleri hinnangu kohaselt tuleb Eestis viibivatel, elavatel ja Eestisse elama asuda soovivatel inimestel mõista, et Eesti riigil on põhiseaduse järgi kohustus tagada tervishoiuteenuse kättesaadavus eesti keeles (PS § 6, vt ka välismaalaste seaduse § 11, § 179 lg 3, § 234 lg 1; kodakondsuse seaduse § 8). Kui tervishoiuteenuse osutaja ei osuta teenust võõrkeeles või pole lubanud tõlget korraldada, tuleb eesti keelt mittevaldaval inimesel endal sobiv tõlk kaasata või leida muu tõlkimisvõimalus. Teenuseosutaja võiks tõlkimise vajadusele aegsasti ja arusaadavalt tähelepanu juhtida, nii tagatakse tervishoiuteenuse kättesaadavus. Praegu on mitmel pool võimalik tervishoiuteenust saada ka võõrkeeles (vanema põlvkonna arstide hulgas on vene keele valdajaid rohkem, nooremate hulgas inglise keele valdajaid). Seetõttu võib tulla selgitus, et inimene peab ise tõlkimise tagama ja sellega seotud kulud kandma, ebameeldiva üllatusena. Sellega tuleb inimestel siiski harjuda. Nagu öeldud, on väga oluline juhtida inimeste tähelepanu tõlkimise vajadusele juba enne, kui nad arsti juurde lähevad (viide õiguskantsleri kirjale: [Õiguskantsleri Kantselei avalik dokumendiregister](#)).

Kokkuvõtteks:

Emakeelne teenindamine ei ole raviasutustele seadusega kohustuseks pandud, kuid teisalt patsiendile peab tervishoiuteenuse osutamisel tagama arusaadava teabe edastamise. See võib praktikas tähendada suhtlemist patsiendi emakeeles, kui tervishoiuteenuse osutajal on selline võimalus või sobiva tõlkimise võimaluse sh tõlgi või kaasaegsete tehniliste lahenduste kasutamist.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Karmen Joller
sotsiaalminister

Made Bambus
Made.Bambus@sm.ee